

Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi

Prof. Dr. Suat Gezgin

Türkiye’de gazetecilik alanında eğitim veren ilk yüksek öğrenim kurumu olma ayrıcalığına sahip olan fakültemiz, yaklaşık 55 yıldır öğrencilerine gazetecilik mesleğinin teorik ve uygulamalı eğitimini vermektedir. İlk başlarda yalnızca gazetecilik eğitimi veren fakültemiz, zamanın değişen koşulları ve dolayısıyla yeni gereksinimler doğrultusunda, halkla ilişkiler, tanıtım, reklam, radyoculuk, televizyon ve sinema gibi iletişimin değişik dallarında eğitim vermektedir.

İ.Ü. İletişim Fakültesi

Fakültemiz, ilk kurulduğu dönemde İktisat Fakültesine bağlı bir enstitü iken ve eğitim süresi iki yılla sınırlıyken, daha sonra gazeteciliğin etkinliğinin ve buna bağlı olarak öneminin giderek fark edilmesiyle, eğitim süresi dört yıla çıkarılarak, önce yüksekokul ve sonrasında da fakülte konumuna getirilmiştir.

Fakültemizde, halen üç bölüm faaliyet göstermektedir. Bunlar: Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Radyo-Televizyon-Sinema Bölümleridir. Her bölümde öğrencinin bir yıl içerisinde alması gereken dersler kredi hesabıyla belirlenmekte olup, 18 kredi olarak belirlenmiştir. Bu da ortalama 6 derse karşılık gelmektedir.

Gazetecilik bölümünde; öğrencilerimize haberin kaynağından başlayarak baskı aşamasına değin olan sürece ilişkin bilgi teorik olduğu kadar uygulamalı olarak da verilmektedir. Haberin tespit edilmesi, toplanması, yazılması, sayfa düzeninin bilgisayar ortamında gerçekleştirilmesi ve sonrasında baskıya kadar olan süreçte gerekli tüm bilgi, ilgili derslerle öğrencilerimize kazandırılmaktadır. Bu bölümde, uygulamalı bilgi fakültemiz bünyesinde faaliyet göstermekte olan bir gazete, bir dergi, ki bunlar aynı zamanda online ortamda da hazırlanmaktadır, ayrıca anlaşmalı basın kuruluşlarına günlük haber geçen bir haber ajansı vasıtasıyla verilmektedir. Öğrencilerimiz, fakültenin bu kurumlarında staj yapmak suretiyle derslerde öğrendikleri teorik bilgileri pratiğe dökme fırsatını bulmaktadır. Buna ek olarak, öğrencilerimizin üçüncü sınıfta bir ay müddetle kurum dışında herhangi bir basın kuruluşunda staj yapma zorunluluğu vardır ki bu basın kuruluşlarıyla irtibatı fakültemiz, öğrencilerimiz adına gerçekleştirmektedir.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümünde; özel ve kamu kurum ve kuruluşlarında, kurum veya kuruluşla ilişkin hedef kitlede olumlu izlenimler yaratacak ilişkiler kurabilen uzmanlar yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Fakültemizde halkla ilişkiler, tanıtım, reklamcılık konusunda dersler, fakültemiz öğretim üyelerinin yanı sıra, sektörde başarılı çalışmaları bulunan kişilerce verilmekte ve öğrencilere gerek kurum içi gerekse kurum dışı staj olanakları sağlanarak, kurama dayanan bilgileri uygulamaya dönüştürme olanağı tanınmaktadır. Söz konusu bölüm öğrencilerimiz ‘Akademedya’ adlı Akademik Medya ve Kamuoyu Araştırmaları Grubu aracılığıyla, toplumsal yapının keşfi çerçevesinde halka yönelik araştırmalar yaparak elde edilen verileri düzenlemeyi pratik olarak

gerçekleştirmeyi öğrenmektedir. Ayrıca İletişim Kulübü adıyla faaliyet gösteren bir başka kurum içi grup aracılığıyla, fakültemiz ve İstanbul Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen çeşitli organizasyonların tertip edilmesinde öğrencilerimiz görev alarak, organizasyonların tüm aşamalarını birebir içinde bulunarak öğrenebilme imkanına kavuşmakta, ayrıca yine bu kurum aracılığıyla kurum içi iletişimin işleyişini de yakından izleme ve tatbikine katılma olanağına kavuşmaktadır.

Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümünde; öğrencilerimize radyo ve televizyon yayıncılığı ve yapımcılığı, radyo-televizyon haberciliği konularında teorik ve uygulamalı dersler verilmektedir. Fakültenin, üniversite ve yakın çevresine yayın yapan fakülte radyosu ve ayrıca kapalı devre yayın yapan bir de televizyonu bulunmakta olup, İletişim FM aracılığıyla öğrencilerimiz özgün ve nitelikli radyo programları yapma olanağı bulmakta yine İÜRTV aracılığıyla da hem yayıncılık ve hem de yapımcılıkla ilgili teorik bilgilerini uygulamalı olarak gerçekleştirebilme imkanı bulmaktadırlar. Ayrıca yine fakültemiz bünyesinde bulunan Görüntülü Haber Ajansı sayesinde, televizyon haberciliği alanında kendilerini yetiştirebilme imkanı bulmaktadırlar.

Türkiye’de İletişim Fakültelerinin Sorunları

Yaklaşık 55 yıldır gazetecilik ve sonrasında iletişimin diğer alanlarında eğitim verilmekte olan ülkemizde, iletişim eğitimi veren kuruluşlar özellikle son dönemlerde bir kısım zorluklarla karşı karşıya kalmış bulunmaktadır. Bu sıkıntı, özellikle 1990’ların başlarından itibaren, Türkiye’de radyo ve televizyon yayıncılığında devlet tekelinin ortadan kalkmasını izleyen dönemde daha fazla hissedilir olmuştur. 1980’lerin sonlarından itibaren basın kuruluşlarında yaşanan bir kısım değişikliklerin, ki özellikle bu değişiklikler imtiyaz sahipliği alanında yaşanmıştır, basın sektörü dışından gelen ve yüklü sermayelerle bu sektöre giriş yapan yeni patronlarla birlikte basın kuruluşları her alanda bu yeni gelişimden etkilenmiştir. Basın alanına ve sonrasında televizyon, radyo ve elektronik medya alanına çok büyük meblağlar tutan yatırımlar yapılmış, sektör genişlemiş ve bu genişleme çok kısa bir süre içerisinde gerçekleşmiştir. Bu durum, iletişim sektöründe yeni istihdam olanakları yaratmıştır.

Gereğinden Fazla İletişim Fakültesinin Varlığı

Medya sektöründe yaşanan bu yeni gelişme doğrultusunda pek çok üniversite, iletişim eğitimi veren yeni birimler oluşturmuştur. Halbuki, bu istihdam imkanı kısa sürede kapanmıştır, buna karşın halen birbiri ardına yeni iletişim fakülteleri açılmakta ve bunlar halen binlerce iletişimci yetiştirmektedir. Daha fazla yeni iletişim fakültesinin kurulmasına devletçe müsaade edilmemelidir, Türkiye’nin ihtiyaç hissettiği alanlarda eleman yetiştirecek fakülteler açılmalı veya bölümler devreye sokulmalıdır. Türkiye’de mevcut iletişim fakültesi sayısı 27’yi bulmuştur. Ayrıca altı Güzel Sanatlar Fakültesinde iletişim eğitimi verilmektedir. Dolayısıyla sayı 33’ü bulmaktadır. Bu kurumlardan mezun olacak binlerce yeni iletişimci, ülkede faaliyet göstermekte olan ve zaten pek çoğunun kadro açığı bulunmayan

medya kuruluşları veya halkla ilişkiler şirketlerinde nasıl istihdam olanağı bulacaktır?

İletişim Fakültelerine Ayrılan Kontenjanların Çok Yüksek Olması

İletişim fakültelerinin sayıca ihtiyacın üzerinde olmasının yanı sıra, bu fakültele öğrenci alımında ayrılan kontenjanlar ihtiyacın çok üzerindedir. Bu durum hem öğrenci açısından hem de öğretim elemanı açısından birtakım sorun ve sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. Sistemden kaynaklanan yığılmalar, fakültelerin ve bu arada bizim fakültemizin sınırlı olanaklarını zorlamaktadır. Öğrenci sayısının çokluğu, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının haddinden fazla olmasına neden olduğu gibi, öğrenciler açısından da gördükleri öğretimin niteliğinin düşmesine neden olmaktadır. Bu durum, pek çok ders, kuramın yanı sıra uygulamaya yönelik olarak da çalışma gerektirdiğinden sıkıntıya yol açmaktadır. Uygulamalı derslerde öğrenciler, gerekli araç gereci yeteri kadar kullanma fırsatı bulamamakta ve bu sebeple söz konusu araçların kullanımına genellikle tam anlamıyla hakim olamamaktadır.

Kontenjanların bu denli yüksek tutulması öğrenim kalitesinin düşmesine sebep olduğu gibi ayrıca, öğrencilere mezun olduktan sonra da istihdam sorunu olarak yansımaktadır. Sayıları 30'u geçen iletişim eğitimi veren yüksek öğretim kurumları, mezunlarıyla dışarıdaki medya işsizleri ordusuna her geçen gün daha fazla nefer yetiştirmektedir.

İ

İletişim fakültelerinden her yıl binlerce gazeteci, radyo televizyoncu veya halkla ilişkiler uzmanı, reklamcı mezun olmakta ancak bunların çok azı meslekleri ile ilgili bir alanda çalışabilme imkanına erişebilmektedir. Hatta pek çoğu o şansa dahi erişememekte, işsizler ordusuna dahil olmaktadır. Örneğin İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi olarak 2003-2004 öğretim yılında toplam 207 mezun verdik ki, bunların belki yüzde on veya yirmilik küçük bir bölümü meslekleriyle ilgili bir iş bulabilme şansına erişmişlerdir. Üstelik bu rakam yalnızca İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinin vermiş olduğu mezun sayısıdır. Buna diğer iletişim fakültelerinin mezunları ve önceki senelerde mezun olmuş ancak iş bulamamış iletişimcileri de katarsanız işin vahameti ortaya çıkacaktır. Buna karşın, kontenjan sorununa halen kesin bir çözüm üretilmemiştir. 2004-2005 öğretim yılı için Türkiye genelinde iletişim fakültelerine 5000'in üzerinde yeni kontenjan ayrılmıştır. Her yıl bunların yaklaşık üçte ikisi mezun olmaktadır ki, diğer deyişle her yıl yaklaşık 3000'in üzerinde iletişimci diğer binlercesinin arasına katılmaktadır.

Aşağıda Türkiye'de iletişim fakülteleri ve güzel sanatlar fakülteleri dahilinde iletişim eğitimi veren devlet ve vakıf üniversiteleri ile bunların kontenjanları, "2004 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu" dikkate alınarak belirlenmiştir.

Türkiye’de mevcut İletişim Fakülteleri

Devlet Üniversiteleri (İletişim Fakülteleri)

Üniversite	Fakülte	Bölüm	K	EK
Akdeniz Üniversitesi	İletişim Fakültesi	HİT	40	1
Toplam			41	
Anadolu Üniversitesi	İletişim Bilimleri Fakültesi	Basın ve Yayın	60	2
		İletişim	30	1
		Reklamcılık ve Halkla İ.	60	2
		Sinema ve Televizyon	60	2
Toplam			217	
Ankara Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	70	2
		HİT	70	2
		RTS	70	2
Toplam			216	
Atatürk Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	30	1
		RTS	40	1
Toplam			72	
Ege Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	60	2
		HİT	60	2
		RTS	60	2
Toplam			186	

Erciyes Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	40	1
		RTS	40	1
Toplam			82	

Firat Üniversitesi	İletişim Fakültesi	RTS	30	1
Toplam			31	

Galatasaray Ü.	İletişim Fakültesi		16	
Toplam			16	

Gazi Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	50	2
		HİT	50	2
		RTS	50	2
Toplam			156	

İstanbul Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	100	3
		HİT	75	2
		RTS	60	2
Toplam			242	

Kocaeli Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	100	3
		HİT	75	2
		RTS	60	2
Toplam			242	

Marmara Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	100	3
		HİT	70	2
		RTS	70	2
Toplam			247	

Mersin Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	30	
		RTS	30	
Toplam			60	

Selçuk Üniversitesi	İletişim Bilimleri Fakültesi	Gazetecilik	50	2
		Gazetecilik (İÖ)	50	2
		HİT	50	2
		HİT (İÖ)	50	2
		RTS	50	2
Toplam			260	

TOPLAM			2068	
---------------	--	--	-------------	--

Vakıf Üniversiteleri
(İletişim Fakülteleri)

Üniversite	Fakülte	Bölüm	K	Puan T.
Bahçeşehir Ü.	İletişim Fakültesi	Halkla İlişkiler	50	
		Halkla İlişkiler (Burslu)	5	
		Reklamcılık	40	EA
		Reklamcılık (Burslu)	5	EA
		Sinema TV	50	
		Sinema TV (Burslu)	5	
		Sinema TV (%50 Burslu)	5	
		Toplam		160
Başkent Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Bilgi ve Belge Yönetimi	30	EA
		Bilgi ve Belge Y. (Burslu)	5	EA
		Halkla İlişkiler	50	
		Halkla İlişkiler (Burslu)	5	
		İletişim Tasarımı	40	
		İletişim Tasarımı (Burslu)	5	
		RTS	40	
		RTS (Burslu)	5	
Toplam		180		
Doğu Akdeniz Ü.	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	50	
		Gazetecilik (Burslu)	3	
		Halkla İliş. ve Reklamcılık	200	
		Halkla İliş. ve Rek.(Burslu)	9	
		RTS	100	
		RTS (Burslu)	5	
Toplam		367		
İstanbul Bilgi Ü.	İletişim Fakültesi	Medya ve İletişim Sis.	100	
		Medya ve İletişim Sis. (Burslu)	10	
		Halkla İlişkiler	110	
		Halkla İlişkiler (Burslu)	10	
		Reklamcılık	110	EA
		Reklamcılık (Burslu)	5	EA
		Sinema ve TV	40	
		Sinema ve TV (Burslu)	10	
		TV Gazeteciliği	55	
TV Gazeteciliği (Burslu)	5			
Toplam		455		

İstanbul Ticaret Ü.	İletişim Fakültesi	Halkla İlişkiler	25	
		Halkla İlişkiler (Burslu)	2	
		Medya ve İletişim Sistem.	25	
		Medya ve İletişim Sistem. (Burslu)	2	
Toplam			54	

İzmir Ekonomi Ü.	İletişim Fakültesi	Halkla İ. ve Reklamcılık	70	
		Halkla İ. ve Rek. (Burslu)	10	
		Medya ve İletişim	65	
		Medya ve İletişim (Burslu)	5	
Toplam			150	

Kadir Has Üniversitesi	İletişim Fakültesi	HİT	30	
		HİT (Burslu)	5	
		İletişim Tasarımı	30	
		İletişim Tasarımı (Burslu)	5	
		RTS	40	
		RTS (Burslu)	5	
		Reklamcılık	40	
		Reklamcılık (Burslu)	5	
Toplam			160	

Lefke Avrupa Ü.	İletişim Bilimleri Fakültesi	Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	50	
		Gazetecilik	50	
		RTS	40	
Toplam			140	

Maltepe Üniversitesi	İletişim Fakültesi	HİT	60	
		RTS	60	
Toplam			120	

Uluslararası Kıbrıs Ü.	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	70	
		Gazetecilik (%50 Burslu)	30	
		Reklamcılık ve Halkla İliş.	100	
		Reklamcılık ve Halkla İlişkiler (%50 Burslu)	50	
		RTS	70	
		RTS (%50 Burslu)	30	
Toplam			350	

Yakın Doğu Ü.	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	80
		Gazetecilik (Burslu)	2
		Halkla İlişkiler ve Tanıtım	100
		Halkla İlişkiler ve Tanıtım (Burslu)	2
		RTS	90
		RTS (Burslu)	2
Toplam			276

Yeditepe Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik	30
		Gazetecilik (Burslu)	10
		HİT	100
		HİT (Burslu)	20
		RTS	75
		RTS (Burslu)	15
		Reklam Tasarımı ve İlet.	50
		Reklam Tasarımı ve İletişimi (Burslu)	10
Toplam			310

TOPLAM			2722
---------------	--	--	-------------

**İletişim Eğitimi Veren
Güzel Sanatlar Fakülteleri
(Devlet Üniversiteleri)**

Üniversite	Fakülte	Bölüm	K	EK
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Güzel Sanatlar F.	Sinema ve Televizyon	10	1
Dokuz Eylül Ü.	Güzel Sanatlar F.	Sinema ve Televizyon	30	1
Marmara Üniversitesi	Güzel Sanatlar F.	Sinema ve Televizyon	30	1
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Güzel Sanatlar F.	Sinema ve Televizyon	20	1
TOPLAM				94

İletişim Eğitimi Veren
Güzel Sanatlar Fakülteleri
(Vakıf Üniversiteleri)

Üniversite	Fakülte	Bölüm	K	EK
Beykent Üniversitesi	Güzel Sanatlar F.	Sinema ve Televizyon	50	
		Sinema ve TV . (Burslu)	3	
İstanbul Kültür Ü.	Sanat ve Tasarım Fakültesi	İletişim Sanatları	60	
		İletişim Sanatları (Burslu)	5	
TOPLAM			118	

Diğer

Üniversite	Fakülte	Bölüm	K	EK
Girne Amerikan Ü.	İşletme ve Ekonomi F.	Basın ve Yayın	100	
		Basın ve Yay. (%50 Burslu)	25	
		Halkla İlişkiler	200	
		Halkla İlişkiler (%50 Burs)	25	
TOPLAM			350	

Devlet Üniversiteleri
(İletişim Fakülteleri)

Sıra No	Üniversite	Kontenjan
1	Akdeniz (Antalya)	41
2	Anadolu (Eskişehir)	217
3	Ankara	216
4	Atatürk (Erzurum)	72
5	Ege (İzmir)	186
6	Erciyes (Kayseri)	82
7	Fırat (Elazığ)	31
8	Galatasaray (İstanbul)	16
9	Gazi (Ankara)	156
10	İstanbul	242
11	Kocaeli	242
12	Marmara (İstanbul)	247
13	Mersin	60
14	Selçuk (Konya)	260
	TOPLAM	2068

**Vakıf Üniversiteleri
(İletişim Fakülteleri)**

Sıra No	Üniversite	Kontenjan
1	Bahçeşehir (İstanbul)	160
2	Başkent (Ankara)	180
3	Doğu Akdeniz (Kıbrıs)	367
4	İstanbul Bilgi	455
5	İstanbul Ticaret	54
6	İzmir Ekonomi	150
7	Kadir Has (İstanbul)	160
8	Lefke Avrupa (Kıbrıs)	140
9	Maltepe (İstanbul)	120
10	Uluslararası Kıbrıs	350
11	Yakındoğu (Kıbrıs)	276
12	Yeditepe (İstanbul)	310
	GESAMT	2722

**İletişim Eğitimi Veren
Güzel Sanatlar Fakülteleri
Devlet Üniversiteleri**

Üniversite	Kontenjan
Çanakkale On Sekiz Mart	11
Dokuz Eylül (İzmir)	31
Marmara	31
Mimar Sinan	21
TOPLAM	94

Vakıf Üniversiteleri

Üniversite	Kontenjan
Beykent (İstanbul)	53
İstanbul Kültür	65
TOPLAM	118

Ne Yapılmalı?

Kontenjanla ilgili sorunun vakit kaybedilmeksizin ilgili makamlarca düzeltilmesi gerekmektedir. Bu bir zorunluluktur ve bu zorunluluğun kaçışı ve reddi mümkün değildir. Bu durumu sıklıkla ilgili makamlara hatırlatmaktayız ancak, görevimiz bununla bitmemektedir. Zor şartlara rağmen öğrencilerimize elimizden gelenin en iyisini vermek durumundayız. Biz şanslıyız, çünkü İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi olarak, Türkiye'nin hatta dünyanın en eski ve en köklü üniversitelerinden birinin bünyesinde bulunuyoruz. İyi yetişmiş, nitelikli öğretim üyelerimiz ve zengin teknik ekipmanlarımızla öğrencilerimize ayrıcalıklı bir dört yıllık eğitim ortamı sunabilmekteyiz. Üstelik mezunlarımız, piyasada mezun oldukları üniversitenin itibarlı adı vasıtasıyla ayrı bir talep görmektedir. Buna rağmen, bizlere düşen görev, mezunlarımızın istihdam alanlarını olabildiğince genişletmek ve işsizliğe karşı çözüm arayışlarına destek olmaktır. Bu amaç doğrultusunda yeni girişimlerimiz olmaktadır.

İletişim Fakülteleri mezunlarının tezsiz yüksek lisansla pedagojik formasyon edinmesi ve sayıları bugün için elimizdeki kayıtlara göre 14'e ulaşan İletişim Meslek Liselerinde öğretmen olarak görevlendirilmelerine olanak tanınması için gerekli mercilere başvuruda bulunduk. Yakın bir gelecekte kimi özel okulların, kolejlerin de bu alana dönük girişimlerde bulunabilecekleri düşünülürse, istihdam olanağı biraz daha genişleyecektir ki bu da mezunlarımız için daha fazla istihdam olanağı anlamına gelmektedir.

Ayrıca, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ile birlikte ortak hareket edilerek yerel basın-yayın kuruluşlarının desteklenmesi için gerekli mercilere devamlı surette hatırlatmalar yapılmaktadır. Teşviklerle güç kazanan ve yeni eleman istihdam etme olanağına kavuşacak yerel basın-yayın kuruluşları da mezunlarımız için yeni istihdam alanları olabilecektir.

RTÜK Bölge Müdürlükleri de önemli bir istihdam olanağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Organizasyon yapısında yeni düzenlemeler öngörülen RTÜK'ün bu anlamda bölge müdürlüklerini gündemde tutması için girişimlerimiz bulunmaktadır. Bir başka girişimimiz de RTÜK'ün hatırı sayılır gelirlerinden, RTÜK'ün kendi giderleri sonrası kalacak birikimden fakültelerin yararlanması koşulunun yaratılması doğrultusundadır.

Belki de en önemli girişimimiz, gerçekleştirilecek bir yasal düzenlemeyle medya kuruluşlarının yalnızca iletişim fakülteleri mezunlarını istihdam etmelerine yöneliktir.

Sonuç olarak, 4. kuvvet olarak nitelendirilen, önemi ve etkisi yadsınamayacak boyutta olan kitle iletişim araçlarına eleman yetiştiren İletişim Fakültelerinin de önemi aynı derecededir. Bu gerçeğin ülkemiz ve toplumumuz açısından taşıdığı önemin bilincine, ilgili kurum ve kuruluşlarca bir an önce varılması, etkili, rasyonel ve sonuç getirecek her adıma, her çözüme daha fazla vakit kaybedilmeksizin destek verilmesi gerekmektedir.